

Pasningsvejledning

Surikat

Tidligere kaldte man surikater for desmerdyr, men i dag placeres de og mangustere i deres egen familie og kaldes for mungodyr. Surikaten er den eneste art i slægten *Suricata*. Foto: Anthony Hevron

- 1 Dyreart
- 2 Fuldvoksen størrelse
- 3 Forventet levealder
- 4 Anbefalet størrelse og indretning af anlæg eller bur
- 5 Særlige pasningsbehov, herunder krav til temperatur
- 6 Stimulering og behov for motion
- 7 Fodring
- 8 Sociale behov
- 9 Formering, yngelpleje og eventuel neutralisation
- 10 Typiske tegn på sygdom og nedsat trivsel
- 11 Øvrige informationer

1 Dyreart

Suricata suricatta

Surikat (Slender-tailed meerkat, suricate)

Surikaten er et rovdyr (Carnivora) tilhørende mungofamilien (Herpestidae), der omfatter godt 30 arter af forskellige manguster foruden surikaten.

Tidligere kaldte man surikater og manguster for desmerdyr (sammen med bl.a. genetter), men i dag placeres de i deres egen familie og kaldes for mungodyr. Surikaten er den eneste art i slægten *Suricata*.

2 Fuldvoksen størrelse

Surikaten er en af de mindre arter af mungodyr. Kroppen er slank og lang på 25-35 cm plus en tyndere hale på 17-25 cm, og vægten er ca. 700-900 g. Hunnen har tre par diavorter.

Snuden er spids, og pelsen er mørk yderst på snudeskaftet såvel som rundt om

Sværhedsgrad:
Meget krævende

Kort om dyret

- 25-35 cm (uden hale), 700-900 g
- 10-12 år gammel
- Dagaktiv
- Ude- og indeanlæg på min. 20 m², helst større, med gode gravemuligheder
- Varmelamper på overskyede, kølige dage
- Graver stort underjordisk gangsystem
- Kan med den rette træning blive relativt tam
- Æder hvirvelløse dyr, andre smådyr og lidt plantemateriale
- Lever i større, sociale grupper; skal holdes mindst 3-5 sammen
- Drægtig i ca. 11 uger og føder typisk 3-4 unger
- **Bemærk:** Egner sig ikke som kæledyr

Udbredelse og levesteder

Surikaten er naturligt udbredt i det sydlige Afrika og lever i åbent, tørt landskab, typisk på savanne eller græsslette, hvor flokken kan grave underjordiske gangsystemer. Kolonier, der lever i mere stenede områder, hvor gravning af gangsystemer ikke er muligt, bruger i stedet klippehuler som skjul.

Surikaten er ikke truet i naturen.

øjnene og på ørerne. Den mørke farve omkring øjnene giver den fordel, at surikaten blændes mindre af solen, hvorved de lettere kan få øje på rovdyr. Kroppen er øverst lys brun/grålig spættet med sølv, og bugen, skuldrene og halsen er hvidlig. På ryggen fra skuldrene til halen er pelsen stribet på tværs med mørke bånd. Halen bliver rødere og mørkere ud mod spidsen.

Kløerne, som især er stærke og lange på forpoterne, på de fire tæer på hver fod bruges under klatring, til at grave efter føde og grave gange i jorden. De små, halvmåneformede ører kan aflukkes, så der ikke kommer jord, sand og skidt ind. Halen bruges til at holde balancen, når surikaten står oprejst, og til at kommunikere med artsfæller.

Surikaten har analkirtler, hvorfra der udgives duftstoffer, som markerer territoriet og signalerer individets reproduktive status.

3 Forventet levealder

I naturen bliver surikater typisk ikke mere end 6-7 år, men i fangenskab bliver de som regel 10-12 år.

4 Anbefalet størrelse og indretning af anlæg eller bur

Surikaten er dagaktiv og lever naturligt i sociale grupper på typisk 10-15 individer, evt. bestående af flere familiegupper. Kolonien graver et stort underjordisk gangsystem (ned til 1,5 meters dybde) med flere udgange og huler, og de opholder sig her, når de ikke er ude at søge efter føde, slikke sol og lege. En koloni kan inden for deres territorium, som de duftmarkerer ved hjælp af analkirtlerne og ekskrementer, have flere gangsystemer spredt ud, så de altid har en hule tæt på at skjule sig i, hvis en fare pludselig dukker op. Surikater er meget sociale dyr, og de skal derfor altid holdes i grupper på mindst 3-5 individer (se mere i afsnit 8).

For en lille flok (3-5 dyr) skal anlægget være 20-25 m² som absolut minimum, men helst større. For hvert ekstra individ bør anlæggets grundareal øges med ca. 10 %. Anlægget skal bestå af både en udendørs og indendørs del, således at dyrene på varme, tørre dage kan opholde sig udenfor, mens de på kølige, våde dage kan søge ly indendørs. Anlægget skal sikres nedadtil (min. 1,5 meter i dybden), så dyrene ikke kan grave sig ud, og mindst 1,5 meter over jorden med solide og glatte sider (f.eks. i polycarbonat), så dyrene ikke kan klatre op ad dem.

I hele anlægget skal der være mulighed for dyrene at grave gange og huler. Bundlaget skal således bestå af jord og sand (aldrig fliser eller beton, da halen vil slides med sår til følge), gerne med forhøjninger, sådan at gravning af underjordiske gange er muligt. Det er vigtigt, at jorden er godt stampet, sådan at gangene ikke risikerer at falde sammen, når man går rundt i anlægget. Der kan evt. anlægges forskellige rør og kasser (f.eks. med kattegrus) under jorden som supplement til gangene, men de skal være lette at rengøre for ekskrementer og urin.

I anlægget skal der være forskellige høje strukturer, hvorfra dyrene kan holde udkig, f.eks. klipper, sten, jordhøje og store træerødder. Derudover skal der være forskellig beplantning af græs og mindre vegetation, hvori dyrene kan rode rundt og grave efter føde. Det bør forventes, at vegetationen jævnlige skal genplantes, da dyrene kan være temmelig destruktive.

Dyrene skal altid have adgang til frisk foder samt rent drikkevand i et fastspændt trug. Surikater bruger ikke et bestemt sted at besørge, så anlægget skal dagligt rives for ekskrementer samt foderrester. Øvrig rengøring gøres efter behov (generelt gælder jo større anlæg, des sjældnere rengøring kræves), så en høj hygiejne i anlægget opretholdes.

5 Særlige pasningsbehov, herunder krav til temperatur

Surikater skal i deres anlæg kunne grave gange og huler i bundlaget, evt. suppleret med nedgravede rør og kasser. Derudover skal der være forskellige høje strukturer, hvorfra de kan holde udkig. Foto: Dansk Primat Sammenslutning - Foreningen for Exotiske Pattedyr

Surikaten er tilpasset et tørt og solrigt klima, hvor temperaturen mellem dag og nat kan variere en hel del. På solrige dage ses surikaten at sidde oprejst og slikke sol, mens de om natten vil opholde sig i deres underjordiske gangsystemer som beskyttelse mod både fjender og kulden.

Surikater holdes derfor bedst i anlæg med både en indendørs og udendørs del med fri adgang mellem disse, så de altid kan opholde sig i tørre, varme omgivelser. Selvom indendørsdelen om vinteren skal opvarmes, så det altid er frostfrit, må temperaturen mellem ude og inde ikke være stor.

Udendørs er det vigtigt med masser af solrige områder (gerne i hele anlægget), hvor dyrene kan varme sig, når vejret tillader det. Selv om vinteren kan surikater på solrige dage finde på at gå udenfor, hvis der er ryddet for sne (primært til deres udkigsposter). Også indendørs skal der være flere områder med direkte sol.

På overskyede og kølige dage skal der både indendørs og udendørs være et par varmelamper tændte som erstatning for manglende sol og varme.

6 Stimulering og behov for motion

Surikater er meget aktive dyr, der kræver store, stimulerende anlæg med mulighed for at grave underjordiske gange.

Fødeemnerne skal gemmes rundt i anlægget, i vegetationen, i klippesprækker, under jorden, under sten osv. Forskellige udfordrende beholdere med foder, som surikaterne kan bruge tid og kræfter på at få fat i, er også en god idé.

Surikater har en meget følsom lugtesans, og det kan derfor være en god berigelse at placere forskellige dufte rundt i anlægget (f.eks. forskellige urter), som de kan undersøge.

Med regelmæssig træning kan dyrene blive så tamme, at de relativt let kan håndteres (ikke af fremmede, vel at mærke), hvilket er en fordel for begge parter. Godbidder, som frugt og melorme, kan bruges i forbindelse med træning.

En surikatkolonis territorium kan være op til 15 km² stort, og individerne ses i naturen at bevæge sig op til 6 km dagligt. Derudover er de meget aktive dyr, og behovet for motion er stort i forhold til dyrets størrelse. Overvægt kan let forekomme, hvis de ikke har nok plads og tilstrækkeligt at aktivere sig med.

Surikater har derfor brug for et stimulerende anlæg, hvor de har masser af plads at bevæge sig på, kan rode i vegetationen og kan bruge kræfter på at grave gange og huler i jorden. Hold altid løbende øje med individernes foderstand, og giv dem flere aktiviteter hvis nødvendigt, så overvægt undgås.

7 Fodring

Surikaten æder primært hvirvelløse dyr som insekter (billelarver, sommerfugle, termitter, græshopper m.m.), skorpioner, edderkopper, skolopendre og tusindben. Nogle af fødeemnerne fanges over jorden, mens andre graves frem. Derudover ses surikater at jage firben, slanger, padder, små pattedyr samt i mindre grad småfugle. Føden suppleres med æg og lidt plantemateriale.

Foderet skal dagligt bestå af en blanding af forskellige slags insekter (f.eks. græshopper, fårekylinger, billelarver, kakerlakker, melorme og zobellarver), kød eller kødstykker (f.eks. aflivede mus og små rotter, daggamle kyllinger, lever, hjerte, hestekød, oksekød) samt diverse grønt (f.eks. skoldet broccoli, peberfrugt).

Som proteinsupplement kan gives god kvalitets hunde- og kattepilller. Et par gange ugentligt kan der også gives kogt æg (blommen kan også gives rå).

Den totale daglige mængde per individ skal være ca. 60 g kød og 60 g grønt. Insekter er meget proteinholdige, så mængden af kød skal reduceres til ca. 30 g,

Det er vigtigt med masser af solrige områder, hvor dyrene kan varme sig, når vejret tillader det. På overskyede og kølige dage skal der være varmelamper, som de kan varme sig under. Foto: Alecia Carter

Uegnet som kæledyr

Surikater egner sig kun som hobbydyr, da de skal holdes i flokke i større anlæg og kan blive aggressive ved at bide, specielt hvis fremmede trænger ind på deres territorium.

Fremmede personer skal derfor aldrig forsøge at røre ved eller håndtere en surikat, da dyrene oftest vil forsvare sig aggressivt.

Vigtigt med daglig fodring

Surikater kan ikke opbygge fedtdepoter, så de er helt afhængige af at indtage føde regelmæssigt hver dag. En dag uden foder kan resultere i et vægttab på op mod 2 % eller mere af kropsvægten.

Derfor er det meget vigtigt, at der altid er frisk foder tilgængeligt, og de skal fodres mindst én gang dagligt, gerne oftere.

hvis der fodres med mange insekter.

Søde frugter (eksotiske frugter gives uden skræl) bør kun gives en gang imellem som godbid, da de er fedende emner.

Derudover skal der dagligt gives et vitamin- og mineraltilskud til rovdyr (fås hos f.eks. www.diafarm.dk).

Sørg for at variere fødeemnerne fra dag til dag, så det ikke bliver ensformigt, og så dyrene stimuleres med at bearbejde forskellige emner dagene imellem.

8 Sociale behov

Surikaten lever naturligt i store sociale grupper på op til 30 eller flere individer, men typisk består en koloni af 10-15 individer med en alfahan og -hun, der dominerer i flokken, og deres søskende og unger. Flere familiegupper (et par med deres unger) kan også være del af samme koloni.

Forskellige kolonier vil ved sammenstød typisk aggressivt forsøge at jage hinanden væk, i værste fald med dødsfald til følge. Undertiden ved sådanne møder rekrutteres individer til en ny gruppe.

Inden for kolonien er individerne til gengæld ekstremt sociale. Koloniens medlemmer vil skiftevis soignere hinandens pels, hvilket foruden at have hygiejniske fordele styrker deres indbyrdes sociale bånd. Alfaparret vil duftmarkere underlegne individer, som derefter soignerer pelsen og slikker ansigtet på disse. Flokkens medlemmer hjælper i høj grad med opfostringen af alfaparrets unger, og leg, bl.a. brydekampe, blandt yngre individer ses ofte. Flokken samarbejder desuden om at bortjage større dyr. En udkigspost i flokken gør de øvrige individer opmærksomme på en eventuel fare ved forskellige alarmkald. Andre lyde, der bruges i artsfællers kommunikation, inkluderer kvinden, gøen og knurren.

Surikater har derfor et stort naturligt socialt behov og vil kun trives i naturlige grupper, hvor de har mulighed for at udvise alle typer af deres sociale adfærd. Derfor skal surikater i fangenskab holdes mindst 3-5 individer sammen (f.eks. en han og to hunner, evt. med unger), men gerne flere sammen. Eventuelt kan flere familiegupper holdes sammen, vel at mærke hvis de er vant til at gå sammen og anlægget er tilstrækkeligt stort. Etablerede grupper, der ikke er vant til at gå sammen, bør som udgangspunkt ikke sammensættes, da de højst sandsynligt vil angribe hinanden, i værste fald med dødsfald til følge.

Skal flere individer introduceres til en ny gruppe, skal det ske med stor varsomhed, og hunner skal altid introduceres sammen med en for hende kendt og accepteret han, aldrig alene. Derudover skal individerne vænne sig til hinanden mindst et par timer, men evt. længere, før de sættes sammen. Ved en tilvænning skal individerne kunne se, lugte og høre hinanden, men skal i starten være adskilt, så de ikke kan skade hinanden.

Ved sammensætning af en hun og han skal det ske på neutral grund, hvor først hunnen sættes ned og umiddelbart herefter hannen. Først når hunnen har gnedet sit duftstof på hannen, er de klar til at gå permanent sammen.

I den første tid efter sammensætning skal man holde skarpt øje med, om dyrene kan enes, og være klar til at gribe ind, hvis nødvendigt. Dog skal individerne have mulighed for at finde deres plads i gruppen, hvilket godt kan synes lidt voldsomt.

I naturen ses en surikatkoloni ofte at dele deres gangsystem med andre arter, bl.a. afrikanske jordegern (*Xerus inauris* og *X. princeps*) og rævemangust (*Cynictis penicillata*). I fangenskab, hvor pladsen er begrænset, og arterne dermed ikke frit kan undslippe hinanden, bør surikater dog kun holdes med egne artsfæller.

9 Formering, yngelpleje og eventuel neutralisation

Modstandsdygtige over for gift

Nogle mungodyr, heriblandt surikaten, er til en vis grad modstandsdygtige over for neurotoksisk gift som en tilpasning til en føde bestående af bl.a. slanger og skorpioner.

Surikater lever i naturen i store grupper og er meget sociale dyr, der altid skal holdes flere sammen for at trives. Etablerede grupper, der ikke er vant til at gå sammen, bør dog ikke sammensættes, da de med stor sandsynlighed vil angribe hinanden, i værste fald med fatale følger. Foto: Tim Preston

Alarmkald til forskellige fjender

Surikaters adfærd og kommunikation er i høj grad tilpasset deres naturlige miljø, hvor de er sårbare som bytte for flere slags rovdyr. Der er i en flok altid en udkigspost, der placerer sig oprejst et højt sted i landskabet for let at kunne holde øje med fjender. Rollen påtages skiftevis mellem individerne i gruppen.

Ved ingen fare udstøder udkigsposten en pippende lyd som signal til, at kolonien kan færdes trygt omkring. Dukker et rovdyr op, udstødes et alarmkald (et højt fløjt eller gøen), der er unikt afhængigt af fjendens type, og hvor kritisk situationen er. Ved trusler fra luften vil surikaterne hurtigt løbe i skjul under jorden, mens de ved landrovdyr vil flygte over land.

Selvom surikater kan yngle året rundt, vil de fleste unger i naturen fødes i den varme og våde del af året, (august-marts i dens naturlige levesteder), hvor fødetilgængeligheden er størst. I naturen vil surikater typisk få et kuld om året, mens de i fangenskab er set at få op til 4 kuld, dog typisk 2, om året. For at undgå fysisk overbelastning af hunnen bør hun kun få maks. 2 kuld årligt.

I en koloni er det i de fleste (men ikke alle) tilfælde kun alfaparret, der yngler, og alfaparret kan finde på at slå andres unger ihjel og jage andre ynglende hunner ud af flokken, som så må danne deres egen flok med andre omstrejfende artsfæller. Da flokkens medlemmer typisk er nært beslægtet med alfaparret (som søskende eller unge), vil de indirekte føre deres egne gener videre ved at hjælpe med opfostringen af alfaparrets unger bl.a. ved at "babysitte", die og forsvare dem.

Hannen vil typisk soignere hunnens pels op til parringsakten, indtil hun tillader ham at parre sig.

Drægtighedsperioden er ca. 11 uger, og kuldstørrelsen er 2-5 unger, typisk 3-4. Ungerne fødes i en hule i flokkens underjordiske gangsystem, vejer ca. 25-35 g, og de er nøgne, døve og blinde indtil ca. 10-15-dages-alderen. Som ca. 3 uger gamle begynder ungerne at forlade reden under jorden, men holder sig dog i starten tæt på indgangen. Ungen begynder at spise fast føde som ca. 1 måned gammel, hvor den vil følge et ældre individ og her selv lære at jage smådyr. Som 1,5-2 måneder gamle fravænnedes ungerne modermælken. De bliver først kønsmodne i en alder af ca. 1 år.

Ungerne kan trives med den flok, de fødes i, i lang tid, måske hele livet. De vil dog aldrig parre sig med en slægtning (f.eks. faderen eller søskende), da det vil resultere i indavl. I visse tilfælde i naturen vil et kønsmodent individ etablere sin egen flok.

Ved fratagning af unger (tidligst som 1-årige som udgangspunkt) bør man så vidt muligt altid holde to eller flere kuldsøskende sammen, så de i en ny flok har et socialt bånd med mindst ét andet individ.

Ved start af en avlsgruppe kan en fremmed han og hun fra 3-4-måneders-alderen sættes sammen og således danne en ny flok.

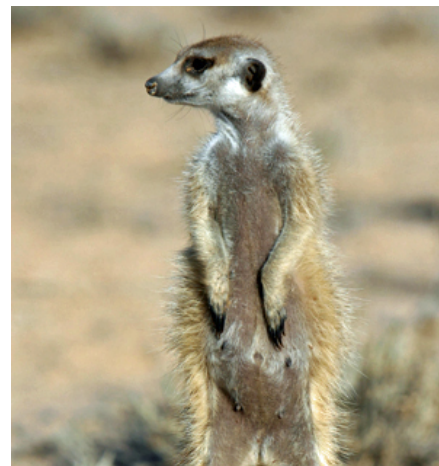
10 Typiske tegn på sygdom og nedsat trivsel

Såfremt surikater holdes i harmoniske grupper i rummelige og stimulerende anlæg med mulighed for at grave gange, forekommer sygdomme sjældent.

Tegn på sygdom og mistrivsel er glansløse øjne, filtret pels, løbende næse og nedsat appetit.

11 Øvrige informationer

For kontakt til praktikere forhør dig hos Dansk Primat Sammenslutning – Foreningen for Exotiske Pattedyr (www.aber.dk).

I de fleste grupper er det kun alfaparret, der yngler, mens de øvrige flokmedlemmer hjælper med yngelplejen. Hunner går drægtige i ca. 2,5 måned og føder op til 5 unger, men typisk 3-4. Som ca. 3 uger gamle begynder ungerne at gå på opdagelse uden for reden. Foto: Alecia Carter, Charlotte Coneybeer

Selskab ved sygdom

Nødsages man til at tage en syg surikat fra dens gruppe i forbindelse med behandling, skal der så vidt muligt altid tages et andet individ fra dens gruppe med, så den har selskab og ikke stresses af at være alene.